

‘Opgroeien in de Gemeente Rijnwoude’

**- Concept -
Kadernota met aanbevelingen
voor verdere ontwikkeling van
integraal jeugdbeleid
2007-2011**

INHOUD

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Visie en uitgangspunten	6
1.1 Visie gemeentelijk jeugdbeleid	
1.2 Doelgroep	
1.3 Uitgangspunten	
2. Verantwoordelijkheidsverdeling	9
2.1 Provincie en regio	
2.2 Gemeentelijke verantwoordelijkheid c.q. wettelijke taken	
2.3 Lokaal beleid	
3. Aandachtspunten toekomst jeugd in Rijnwoude	11
3.1 Inleiding	
3.2 Jong in Rijnwoude: sluitende aanpak	
3.3 Jong in Rijnwoude: ontmoeten	
3.4 Actief in Rijnwoude: participatie en vrije tijd	
3.5 Het voeren van regie	15

BIJLAGEN

1. Geraadpleegde documenten	18
2. Lijst met afkortingen	19

Voorwoord

Voor u ligt de kadernota jeugdbeleid 2007 - 2010 van de gemeente Rijnwoude.

Jeugd is voor de gemeente Rijnwoude een belangrijke groep. Omdat jeugdbeleid over een breed terrein gedefinieerd is, gaat de voorkeur uit naar een thematische benadering, namelijk die van: sluitende aanpak, ontmoeting en participatie, waarbij preventie, samenhang en coördinatie sleutelbegrippen zijn. In het bestuursakkoord 2006-2010 zijn bovenstaande thema's en sleutelbegrippen in de paragrafen jeugd en jongerenbeleid, maatschappelijke participatie, en voorzieningen duidelijk terug te vinden.

Jeugdbeleid is een gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar komt niet geheel autonoom tot stand.

Dit document is mede tot stand gekomen door inbreng van diverse ketenpartners, commissie- en raadsleden in een interactieve werkbijeenkomst op 17 januari j.l.. De hoorzitting voor alle bij het jeugdbeleid betrokkenen maakt het verhaal compleet.

Deze nota is bedoeld als ruggensteun voor alle mensen die de nota in de praktijk gaan uitwerken: ambtenaren van de gemeente Rijnwoude, besturen, beleidsmakers en (vrijwillige) medewerkers van scholen, instellingen en verenigingen.

De stap van beleid naar uitvoering is vaak een lastige. Hopelijk dragen de aanbevelingen bij tot een makkelijker overgang.

Laten we, net als de ontwikkeling van een jeugdige zelf, ons realiseren dat het jeugdbeleid nooit 'af' is.

En laten we vooral met elkaar in beweging blijven om de jeugd de toekomst te kunnen bieden!

Ik hoop dat met deze nota de verdere ontwikkeling van het jeugdbeleid in Rijnwoude een positieve impuls krijgt en dat het handvatten mag bieden voor iedereen die de jeugd een warm hart toedraagt. Ik wens al degenen die een bijdrage leveren aan de uitwerking ervan heel veel succes!

C de Best,
wethouder jeugd

Rijnwoude, maart 2007

Inleiding

Het beleidsproces

In de nieuwe organisatieopzet van Rijnwoude wordt gewerkt volgens de cyclus: "visie ► beleid ► planmatig beheer/uitvoering/toezicht ► control".

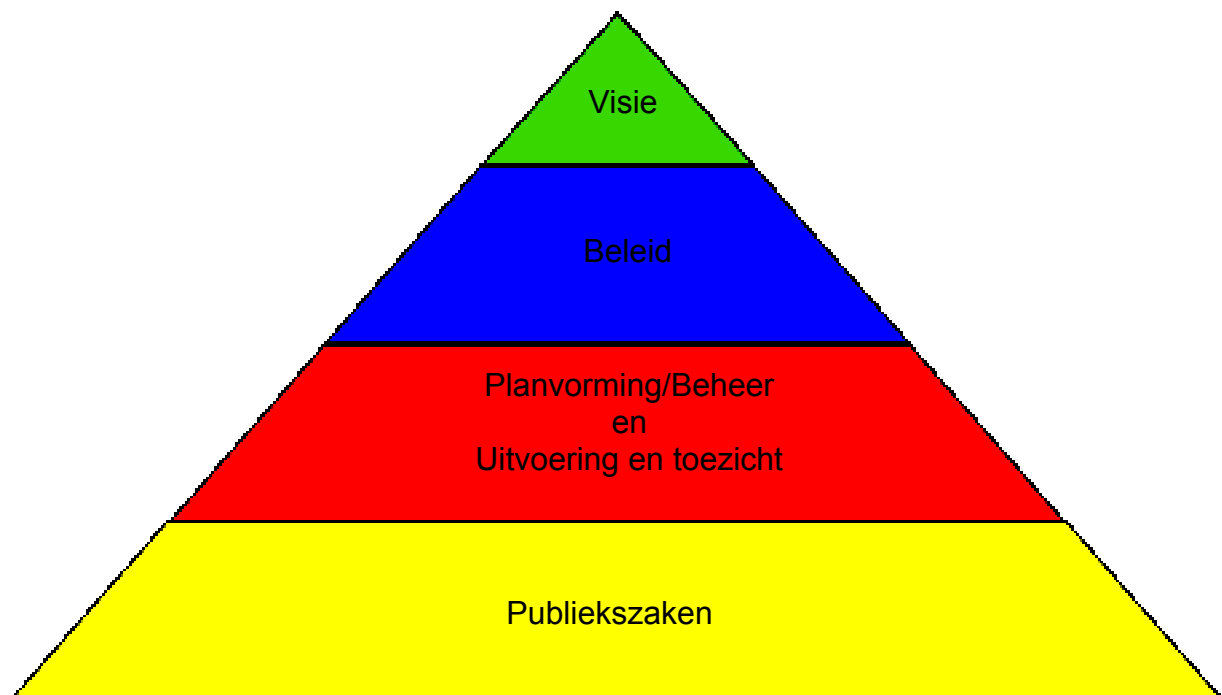
In dit document wordt vorm gegeven aan die nieuwe wijze van werken door duidelijk te maken waar het onderscheid ligt tussen visie- en beleidsontwikkeling en uitvoering. De visie op de ontwikkeling van de gemeente is een middel om ons doel te bereiken en daarmee een dynamisch onderdeel voor de gemeenteraad. De visie zal met enige regelmaat moeten worden getoetst aan de maatschappelijke ontwikkelingen. Beleid kan hierin worden onderscheiden naar uitvoering vanuit door de gemeenteraad gestelde kaders (Visie) en uitvoering vanuit richtlijnen voor beleid (wettelijke kaders).

Dit document is geschreven om aan te geven welke visie en welke prioriteiten er zijn op het gebied van de ontwikkeling van het jeugdbeleid in de gemeente Rijnwoude, zodat de gemeenteraad mede richting kan geven aan de inrichting hiervan. Het college is verantwoordelijk voor de nadere uitwerking van de door de raad gestelde kaders in visie en beleid in de richting zoals door de raad is aangegeven.

In die zin is het aan de raad om de visie op het jeugdbeleid vast te stellen en de aanbevelingen te onderschrijven. Vervolgens zal het college de verdere uitwerking ter hand nemen om de raad het beleid vast te laten stellen en is de ambtelijke organisatie verantwoordelijk voor de bij elke aanbeveling aangegeven actiepunten.

Dit document zal als kadernota regelmatig aan de orde worden gesteld als grondslag voor beleid. Kortom, de ontwikkelingsrichting van het jeugdbeleid in de gemeente vormt de basis voor het verdere beleidsproces. Alle beleidsvoorstellen die noodzakelijk zijn kunnen worden gekoppeld aan de visie.

Onderstaande 'driehoek' verbeeldt deze onderverdeling. Bij de aanbevelingen in hoofdstuk 4 is aangegeven op welk niveau (visie, beleid, uitvoering) deze zich begeven.

Visie op het jeugdbeleid: opgroeien en opvoeden

Het proces van opgroeien en opvoeden is een eerste verantwoordelijkheid van opvoeders en jeugdigen zelf. De diverse overheden zijn verantwoordelijk voor het scheppen van randvoorwaarden om ouders en verzorgenden optimaal de gelegenheid te bieden hun taak als opvoeder te vervullen. In een samenleving die steeds complexer wordt, is juist het oppakken van een gezamenlijke verantwoordelijkheid door diverse partijen de enige manier om een veilige en stabiele ontwikkeling te garanderen.

Gemiddeld doorloopt 85% van de jeugd in Nederland de lange weg van baby tot volwassenen zonder noemenswaardige problemen. De situatie in Rijnwoude wijkt hier niet van af. Deze constatering kan echter geen aanleiding zijn om een afwachtende houding aan te nemen. Iedere 'probleemsituatie' vraagt om aandacht en een goede oplossing, zeker als het om jeugdigen gaat, die vaak nog afhankelijk zijn van hun ouders.

Interne maar vooral ook externe ontwikkelingen hebben geleid tot het actualiseren van het 'oude' jeugdbeleid uit 2001 "Een ideale speelruimte; jeugdbeleid in Rijnwoude 2001 – 2004". Aan de uitvoering van dit jeugdbeleid is afgelopen jaren hard gewerkt. De reikwijdte van deze kadernota gaat te ver om alle 15 beleidsuitgangspunten stuk voor stuk te evalueren. Een gering aantal van de beleidsvoornemens is ten dele uitgewerkt, zoals een sluitende aanpak voor 0 – 6 jarigen en het speeltuinenbeleid, maar de meeste zijn volledig opgepakt (uitwerken van de Zorgadviesteams, inzetten van ambulante jeugd- en jongerenwerk, aanbod op maat in het kader van opvoedingsondersteuning). Ook zijn er niet genoemde voornemens in de periode 2004 – 2006 ter hand genomen, bijvoorbeeld de brede schoolontwikkeling en een algehele zorgstructuur in het kader van de Wet op de jeugdzorg.

Voor een stand van zaken c.q. een overzicht hoe het gaat met de jeugd in Rijnwoude ten opzichte van de vorige beleidsperiode, wordt verwezen naar de notitie "achtergrondinformatie, behorende bij het visiedocument "Opgroeien in de gemeente Rijnwoude 2007 - 2011".

De gemeente Rijnwoude is niet de enige die zich bezighoudt met het onderwerp 'jeugd'. De regiogemeenten en de provincie Zuid Holland zijn bijzonder actief op het gebied van de aansluiting van het preventieve jeugdbeleid op de jeugdzorg, zie het actieplan Rijnstreek 2006 (een uitwerking van het convenant "Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004 – 2007"). Er is tegelijk ook volop beweging in de landelijke beleidsterreinen rondom het jeugdbeleid. Er zijn nieuwe wetten ontwikkeld op de gebieden van kinderopvang en jeugdzorg. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Er is een duidelijke relatie te leggen tussen de Wmo met specifiek taakveld 2 en het jeugdbeleid. Het Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (GOA) is gewijzigd in augustus 2006. Voor een overzicht van wettelijke taken, zowel landelijk, regionaal als lokaal wordt verwezen naar genoemde notitie ("achtergrondinformatie, behorende bij het visiedocument opgroeien in de gemeente Rijnwoude 2007 -2011").

In deze kadernota gaan we uit van een integrale benadering. Waar het vooral om gaat is het aanbrengen van de samenhang, het stroomlijnen en het daar waar wenselijk en noodzakelijk aanscherpen van de ontwikkelingen en activiteiten.

Het geheel sluit aan bij het nieuwe regeerakkoord, waar sociale cohesie, participatie, het slechten van departementale kokers en een minister voor jeugd en gezin sleutelwoorden en uitgangspunten zijn.

In het eerste hoofdstuk wordt de visie en de daaraan gekoppelde uitgangspunten geschetst. Het tweede hoofdstuk geeft een korte samenvatting van de wettelijke beleidskaders. Deze zijn verder uitgewerkt in de bijbehorende notitie "achtergrondinformatie".

Het laatste hoofdstuk geeft aanbevelingen voor uitwerking.

1. Visie en uitgangspunten

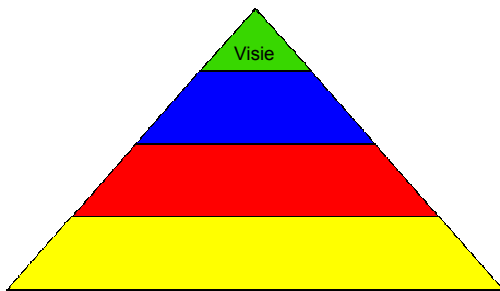
1.1. Visie gemeentelijk jeugdbeleid

Als uitgangspunt voor de visie fungeert het volgende: *"De jeugd is de basis van onze samenleving. Of het goed gaat met de jeugd, bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van onze samenleving, nu en in de toekomst. Investeren in de jeugd van nu is van vitaal belang, niet alleen voor de individuele ontplooiingsmogelijkheden van kinderen en jongeren, maar ook voor de sociale samenhang en een duurzame economische ontwikkeling."*

(Citaat uit: Jeugdbeleid in Ba(la)ns. In Ba(la)ns zijn afspraken tussen rijk, provincies en gemeenten over gezamenlijk jeugdbeleid vastgelegd en vastgesteld in het kader van het bestuursakkoord nieuwe stijl d.d. 1 december 1999, welke nog steeds actueel is, en derhalve nog steeds uitgangspunt vormt voor vele beleidskaders).

Dit uitgangspunt laat zich vertalen in de volgende visie:

De gemeente Rijnwoude wil met het integrale jeugdbeleid optimale ontwikkelingskansen creëren zodat elk kind en elke jongere zich kan ontwikkelen tot een zelfstandige deelnemer en actief kan deelnemen aan het maatschappelijk, sociaal en economisch leven.
Thema's hierbij zijn: gemeentelijke regie, actieve samenwerking met de ketenpartners, sluitende aanpak, sociale samenhang en participatie.

Ontwikkeling van kinderen en jongeren is derhalve te zien als een proces van toenemende participatie. Participatie in de zin van voortdurende interactie met anderen, onder wie volwassenen, in een grote variëteit aan informele en formele sociale contexten.

Jeugd is voor de gemeente Rijnwoude niet alleen getalsmatig een belangrijke groep. De gemeente heeft de overtuiging dat een goede aanpak integraal moet zijn; zodat er niet allerlei voorzieningen los van elkaar georganiseerd kunnen worden. Dat betekent dat in de toekomst de kracht van de aanpak ligt in samenwerking met anderen: bijvoorbeeld verbindingen tussen de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk en het primair onderwijs, verbindingen tussen het jongerenwerk en de hulpverlening en dergelijke.

In de vooronderstelling dat het met het overgrote deel van de Rijnwoudse Jeugd goed gaat en ook de komende jaren goed moet blijven gaan, wordt heel bewust gekozen voor een positieve insteek. Jeugdbeleid is méér dan het bestrijden van overlast veroorzaakt door enkelen, maar moet algemene voorzieningen mogelijk maken die gericht zijn op álle jongeren. Preventie is hierbij een sleutelwoord. Het voorkomen van achterstanden en problemen staat daarmee centraal. De gemeente richt haar inzet allereerst op kinderen en jongeren. Immers, op jonge leeftijd kan achterstand het best worden voorkomen en bestreden. *Preventie, samenhang en coördinatie* zijn sleutelbegrippen in het jeugdbeleid.

1.2. Doelgroep

Tot de doelgroep van het gemeentelijke jeugdbeleid behoren alle jeugdigen van 0 tot en met 23 jaar. Dit sluit precies aan bij de leeftijdsgrens die door de meeste instellingen, gericht op jeugd, wordt gehanteerd. Voor de bovenkant van deze doelgroep, de 18 tot 23 jarigen, zijn specifieke doelstellingen gewenst. Naast het tegengaan van voortijdig schoolverlaten cq. het streven dat iedere jongere minimaal met een startkwalificatie het onderwijs verlaat, is het van belang dat er voor jongeren voldoende kansen zijn op arbeidsparticipatie.

1.3. Uitgangspunten

Bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren draait het om participatie. Participatie moet je als kind en als jongere leren. Dat gaat het gemakkelijkst als kinderen en jongeren meedoen in situaties waarin vormen van meeleven, meehelpen, meedenken of meebeslissen aan de orde zijn. Leren participeren begint in het gezin en breidt zich uit over verschillende contexten. Participatie is een wezenlijk kenmerk van onze democratische samenleving, waar het kind en jongeren in toenemende mate deel van uit maakt.

Kinderen en jongeren moeten worden gezien vanuit een sociale context: hun gehele leefsituatie. Gezinsomstandigheden, het dorp, de buurt, de inrichting van de openbare ruimte, de peuterspeelplaats, de school, vrienden, vrije tijdsbesteding, etc. het hoort er allemaal bij. In grote lijnen kan gezegd worden dat jongeren zich in *drie leefwerelden* bewegen namelijk het *gezin*, *school* en *vrije tijd*.

In het jeugdbeleid maken wij het volgende onderscheid:

LEEFTIJD	ONTWIKKELINGSSTADIUM	PERIODE EN LEEFWERELD
0 – 4 jaar	Baby / peuterfase	Voor- en voerschoolse periode (leefwereld gezin speelt de belangrijkste rol)
5 – 12 jaar	Schoolgaand kind	Basisschoolperiode (leefwereld gezin en school speelt de belangrijkste rol en in steeds belangrijkere mate vrije tijd)
13 – 17 jaar	Tiener	Periode voortgezet onderwijs (leefwereld school en vrije tijd speelt de belangrijkste rol en in steeds belangrijkere mate de vriendengroep)
18 – 23 jaar	Jong volwassene	Onderwijs en arbeid (leefwereld school annex vrije tijd speelt de belangrijkste rol en in steeds belangrijkere mate opleiding en werk)

Het gezin als leefwereld

De *primaire verantwoordelijkheid* voor de opvoeding van de kinderen ligt binnen het gezin. Het gezin is de vertrekbasis, gaandeweg worden de andere leefwerelden belangrijker.

Leefwereld school

De 'leefwereld school' omvat de voerschoolse voorzieningen, het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en de toeleiding naar werk. Kinderdagopvang en peuterspeelzalen krijgen een steeds grotere rol, we verwijzen hierbij onder andere naar de ontwikkelingen op het gebied van Voor- en voerschoolse educatie (VVE) en onderwijsachterstanden (OA). School vervult een steeds belangrijkere rol tussen de verschillende opvoedkundige omgevingen.

Leefwereld vrije tijd

In de 'leefwereld vrije tijd' gaat de jongere steeds meer zelf bepalen wat te doen. Het biedt de gelegenheid om een eigen sociaal kader te scheppen, te 'oefenen' met waarden en normen van

thuis en school, het zoeken naar grenzen of anders gezegd 'het experimenteren in de grote buitenwereld'. De vele sport-, jeugd-, dorps- en speeltuinverenigingen, jongerencentra, jongerenwerk, muziek-, cultuurverenigingen en dergelijke die Rijnwoude kent, zijn derhalve van niet te onderschatten belang in de sociaal-emotionele ontwikkeling van jeugdigen.

In deze verschillende leefwerelden ontmoeten kinderen tal van medeopvoeders. Opvoeden wordt steeds nadrukkelijker gezien als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. De gemeente Rijnwoude hecht aan een goede samenhang tussen de vele 'spelers in dit veld'.

Centraal in het jeugdbeleid van de gemeente Rijnwoude staat dat iedere jeugdige zich moet kunnen ontwikkelen tot een persoon die op zelfstandige en volwaardige wijze deel kan nemen aan de samenleving. Het zwaartepunt wordt gelegd bij het *voorkomen van* problemen. Hiervoor zal er een sociale structuur moeten worden ontwikkeld, waarin alle kinderen in beeld zijn en eventuele problemen tijdig worden gesignaleerd en aangepakt.

Voor dit integrale jeugdbeleid zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

1. inzetten op preventie bij kinderen en jongeren om achterstanden te voorkomen;
2. het versterken van de kwaliteit van voorzieningen door bundeling van krachten en door samenwerking, waarbij de gemeente een initiërende rol wil vervullen;
3. gemeentelijke inzet richten op het invullen van de regierol.

De gemeente krijgt steeds meer verantwoordelijkheden door overheveling van taken. De invulling van de regierol vraagt om een aanscherping van de manier van werken; er moeten nieuwe partners worden gezocht, burgers moeten nadrukkelijker bij beleid en uitvoering worden betrokken, de gemeente bepaalt de koers en vervult de rol van opdrachtgever.

Bovenstaande uitgangspunten zijn vertaald in de volgende hanteerbare thema's:

- Jong in Rijnwoude: sluitende aanpak
- Jong in Rijnwoude: ontmoeten
- Rijnwoude actief: participatie en vrije tijd

Voor deze indeling is gekozen omdat dit het best aansluit bij de welzijnsvisie zoals beschreven in "levensloopbestendig welzijn in de Tuin van de Randstad". De visie is vertaald in beleidsprogramma's die vervolgens zijn opgedeeld in deelprogramma's. Binnen deze deelprojecten worden projecten beschreven. In onderstaand schema zijn alleen de relevante projecten overgenomen.

BELEIDSPROGRAMMA	DEELPROGRAMMA	PROJECTEN
Jong in Rijnwoude	<i>Sluitende aanpak</i>	Vroegsignalering / samenwerken
		Jongerenloket
		Jeugdgezondheidszorg
Jong in Rijnwoude	<i>Ontmoeten en activiteiten jongeren</i>	Jongeren ontmoetingsplek in elke kern
		Brede school gedachte in elke kern
		In elke kern minimaal één school
Rijnwoude actief	<i>Burgerparticipatie</i>	Uitwerking participatie
	<i>Ontmoeting en activiteiten</i>	Sportvoorzieningen
		Welzijnswerk
		Bibliotheek
		Jongerencentra
		Cultuur: muziek, toneel en dans

2. Verantwoordelijkheidsverdeling

De verantwoordelijkheid van de overheid voor het jeugdbeleid is op 3 niveaus verdeeld. De *rijksoverheid* draagt zorg voor de wettelijke kaders en verbeteringen daarbinnen. De *provincies* dragen op grond van de Provinciewet en de *gemeenten* op grond van de Gemeentewet specifieke verantwoordelijkheden voor de burgers in hun verzorgingsgebied. In dit hoofdstuk wordt zeer kort ingegaan op de wettelijke taken van de gemeente, het lokaal beleid en de lokale partners. Voor een verdere uitwerking wordt verwezen naar het document “achtergrondinformatie”.

2.1. Provincie en regio

De provincie Zuid Holland heeft allerlei taken op het terrein van zowel de fysieke als de sociale infrastructuur. De provincie voert welzijns- en gezondheidsbeleid onder meer uit door het ondersteunen van de regiogemeenten. De provincie heeft voorts de wettelijke taak van planning en financiering op het terrein van de regionale hulpverlening en is regisseur voor de jeugdzorg. Dit betreft de jeugdhulpverlening, de kinderscherming, de geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen en de sector voor licht verstandelijk gehandicapten.

2.2. Gemeentelijke verantwoordelijkheid c.q. wettelijke taken

De gemeente is verantwoordelijk voor een aantal specifieke jeugdvoorzieningen, zoals: het peuterspeelzaalwerk, het jeugdwelzijnswerk, de jeugdgezondheidszorg en toezicht op de kinderopvang. Ook is het lokale onderwijsbeleid van belang met onder meer het achterstandenbeleid, onderwijshuisvesting, uitvoering leerplichtwet, leerlingenvervoer en schoolbegeleidingsdiensten. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor een aantal algemene voorzieningen die ook voor jeugd van belang zijn, zoals maatschappelijke opvang, algemeen maatschappelijk werk en verslavingszorg. Verder voert de gemeente beleid op het terrein van sport, veiligheid, cultuur, werkgelegenheid en inkomensondersteuning, inrichting openbare ruimte, bibliotheekwerk enz.

Wettelijke kaders die erg in de belangstelling staan zijn Operatie Jong, de Wet op de Jeugdzorg en de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning).

2.3. Lokaal beleid

In de Toekomstvisie Welzijn Rijnwoude 2020 worden o.a. ontwikkelingen aangegeven en kaders geschetst die een te formuleren visie op jeugdbeleid mede richting geven. Een van de ambities luidt: “een sluitende aanpak voor jeugd realiseren, door samenwerking tussen betrokken partijen te versterken “. Een ander uitgangspunt is “inzetten op preventie om achterstanden te voorkomen”.

Als lokale overheid heeft de gemeente Rijnwoude een eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot jeugdbeleid binnen de gemeente, welke vooral bestaat uit het bieden van kansen aan jongeren en het voorkomen van problemen. De gemeente heeft in deze de regierol. Deze rol ligt voornamelijk op het preventieve vlak, maar ook correctief en curatief beleid zal beschikbaar moeten zijn en waar nodig worden uitgevoerd. Op gemeentelijk niveau is een onderscheid te maken in lokaal algemeen jeugdbeleid en lokaal gericht jeugdbeleid:

- *Lokaal algemeen jeugdbeleid* richt zich op de gehele doelgroep en hun ouders/verzorgers in het algemeen. Duidelijke voorbeelden hiervan zijn de kinderopvang, het peuterspeelzaalwerk, huisvesting basisonderwijs, sociaal cultureel werk (jongerenwerk), preventieve jeugdgezondheidszorg;

- *Lokaal gericht jeugdbeleid* daarentegen richt zich op specifieke probleem- of risicogroepen voor wie de “reguliere” algemene voorzieningen en sociale verbanden ontoereikend zijn. Voorbeelden hiervan zijn aandacht voor hangjongeren, jeugdpreventieprojecten, opvoedingsondersteuning en aanpak van voortijdig schooluitval. De wettelijke taken op grond van de *Wet op de jeugdzorg* vormen hierbij het uitgangspunt van beleid.

In de uitvoering van haar beleidstaken gaat de gemeente Rijnwoude vele regionale samenwerkingsrelaties aan. Ten aanzien van regionale samenwerking is het credo van de gemeente:

“Regionaal wat regionaal kan, lokaal wat lokaal moet”.

3. Aandachtspunten toekomst jeugd in Rijnwoude

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de visie en uitgangspunten van de gemeente, de “stand van zaken van de jeugd in Rijnwoude (bijlage) aanbevelingen voor verder beleid gedaan, gekoppeld aan de gekozen thema’s:

- Jong in Rijnwoude: sluitende aanpak
- Jong in Rijnwoude: ontmoeten
- Actief in Rijnwoude: participatie en vrije tijd

In de vooronderstelling dat het met het overgrote deel van de Rijnwoudse Jeugd goed gaat en ook de komende jaren goed moet blijven gaan, wordt in de aanbevelingen bewust gekozen voor een positieve insteek.

We herhalen nog even letterlijk hetgeen er in het hoofdstuk visie en uitgangspunten (2.1.) over is gezegd: “Jeugdbeleid is méér dan het bestrijden van overlast veroorzaakt door enkelen, maar moet algemene voorzieningen mogelijk maken die gericht zijn op álle jongeren. Preventie is hierbij een sleutelwoord. Het voorkomen van achterstanden en problemen staat daarmee centraal. De gemeente richt haar inzet allereerst op kinderen en jongeren. Immers, op jonge leeftijd kan achterstand het best worden voorkomen en bestreden. *Preventie, samenhang en coördinatie* zijn sleutelbegrippen in het jeugdbeleid”.

In de aanbevelingen zijn deze sleutelbegrippen duidelijk terug te vinden. Ook kunnen onderstaande aanbevelingen gezien worden als een uitwerking van het bestuursakkoord 2006 – 2010 Rijnwoude vitaal.

Onder preventie worden ook die activiteiten bedoeld die gericht zijn op preventief (jeugd)gezondheidsbeleid: bewegen, verslaving en alcoholgebruik (ook in sportkantine en de jongerencentra!).

Voor dit integrale jeugdbeleid zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- inzetten op preventie bij kinderen en jongeren om achterstanden te voorkomen;
- het versterken van de kwaliteit van voorzieningen door bundeling van krachten door samenwerking, waarbij de gemeente een initiërende rol zal vervullen;
- gemeentelijke inzet richten op het invullen van de regierol.

Tevens is rekening gehouden met lokale en regionale ontwikkelingen. Er is al veel en dat wat al in gang gezet is of binnenkort ingevuld gaat worden, hoeft niet nogmaals uitgebreid via deze lijn als ‘actiepunten’ te worden geformuleerd, er kan worden volstaan met een verwijzing. Concreet betekent dit, dat er maar een beperkt aantal directe aanbevelingen cq. acties worden benoemd, niet omdat er niet meer te doen zou zijn, maar omdat dit de meest relevante punten zijn die, na invoering, weer voldoende input geven voor een vervolg. ***Jeugdbeleid staat niet stil en is ook nooit af!***

Onderstaande aanbevelingen zullen niet in één keer opgepakt en gerealiseerd kunnen worden. De aanbevelingen en actiepunten zullen moeten worden omgezet in belangrijkheid en in tijd.

3.2. Jong in Rijnwoude: sluitende aanpak

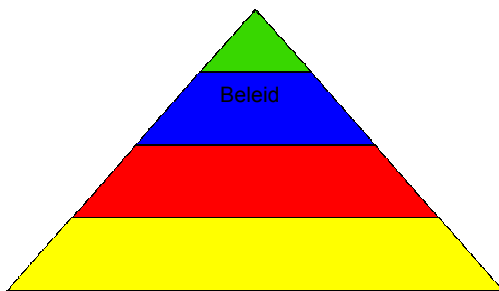
Aandachtspunt: sluitende aanpak in de doorgaande ontwikkelingslijn

Mogelijke problemen van jeugdigen (en ouders) worden in een zo vroeg mogelijk stadium signaleerd, beoordeeld en waar nodig zo direct en laagdrempelig mogelijk verholpen. De voorschoolse voorzieningen (kinderdagopvang en peuterspeelzaal) en de school is naast het gezin, waarbinnen de primaire verantwoordelijkheid voor de opvoeding door ouders/verzorgers

ligt, en de directe leefomgeving van een kind/jongere één van de belangrijkste schakels in de keten van een opgroeiend kind. Wanneer het aandachtspunt is dat een zo vroeg mogelijke signalering van ontwikkelingsachterstanden en/of problemen het meest belangrijke is om vergroting van problematiek voor te zijn, betekent dit ook investeren in deskundigheid op dit gebied. Alles begint met de vaardigheden en kennis van de beroepskrachten en vrijwilligers.

Aanbeveling 1

Structurele ondersteuning cq. deskundigheidsbevordering met betrekking tot het observeren en signaleren op **alle** voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs.

Actiepunten:

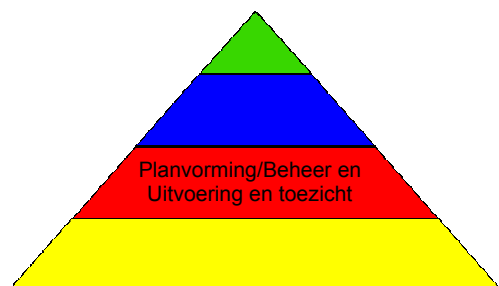
1. Inventariseren van wensen en mogelijkheden m.b.t. observeren en signaleren: welke scholing is (nog) gewenst en bij wie (voorschoolse voorziening, basisonderwijs en wellicht Jeugd Gezondheidszorg (JGZ) 0-4) en wie kan hierin wat betekenen? Bijv.: collegiale ondersteuning, samenwerkingsverband Weer Samen Naar School (WSNS), Thuiszorg, Bureau jeugdzorg of de schoolbegeleidingsdiensten;
2. Ga na wat er in het kader van het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid VVE (Voor- en vroegschoolse educatie) mogelijk is voor Rijnwoude;
3. Werk het begrip 'preventie' uit vanuit de diverse beleidsterreinen: o.a. m.b.t. de (jeugd)gezondheidszorg met bewegen, verslaving en alcoholgebruik (ook in sportkantines en de jongerencentra!).

Wanneer de voorschoolse voorzieningen structureel standaard observerings- en signaleringsinstrumenten hanteren is het een logisch vervolg om de relevante informatie over te dragen naar de basisscholen. Het structureel werken met een standaardoverdracht van de voorschoolse voorzieningen naar het basisonderwijs dient te worden gezien als een reguliere taak. Dit betekent dat deze taak opgenomen dient te worden in de reguliere subsidievoorwaarden. Op termijn zal dit kunnen betekenen dat het huidige subsidiebudget niet toereikend is voor alle gevraagde werkzaamheden. Op dit moment is inhoudelijke ontwikkeling en financiële dekking binnen het onderwijsachterstandenbeleid het meest voor de hand liggend.

In dit kader is het ook zaak de ontwikkelingen in het kader van de invoering van het Elektronisch Kind Dossier (JGZ 0-19) nauwlettend te volgen.

Aanbeveling 2

Optimaliseer de overdracht van voorschoolse voorzieningen naar de basisscholen en vervolgens naar het voortgezet onderwijs.

Actiepunten:

- Inventariseren kwaliteit en afspraken huidige overdrachtsinstrumenten / formulieren tussen kinderdagopvang, peuterspeelzalen, basisschool en voortgezet onderwijs;
- Inventariseren wensen en mogelijkheden van overdracht van kinderopvangvoorziening(en) naar peuterspeelzaal en basisschool;
- opstellen definitief protocol m.b.t. inhoud en vorm van structurele overdracht van peuterspeelzaal naar basisschool, inclusief inzicht in benodigde (extra) tijd voor zowel peuterspeelzaalleidsters als onderbouwleerkrachten

3.3. Jong in Rijnwoude: ontmoeten

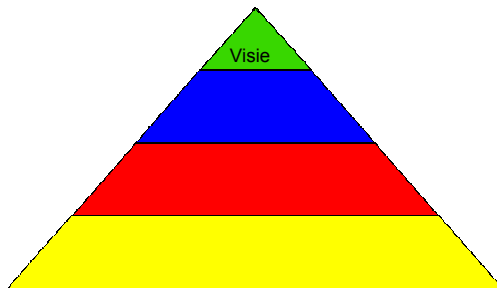
Aandachtspunt: ontwikkeling 'brede school'-gedachte

De wijze waarop de Brede School wordt vormgegeven, is sterk afhankelijk van de lokale situatie. Wat de diverse concepten van de Brede Scholen allen gemeen hebben, is het streven naar integrale aanpak in onderwijs en opvoeding met in het achterhoofd dat opvoeden een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. Kenmerk van de Brede School is de netwerkgedachte waarin de samenwerking tussen de partners vooral ligt in afstemming van beleid en coördinatie van activiteiten.

Er zijn diverse lokale en regionale ontwikkelingen in Rijnwoude aan te wijzen die maken dat het concept Brede School al wordt uitgewerkt. Te denken aan de vele nieuwbouwplannen, de ontwikkelingen in het kader van het Centrum voor Jeugd en Gezin, het stroomlijnen van de doorgaande ontwikkelingenlijn en de sluitende aanpak en niet te vergeten het verkleinen van de (onderwijs)achterstand. Ook bij het vormgeven en bevorderen van sociale cohesie tussen de diverse generaties, kan de Brede School een rol spelen.

Aanbeveling 3

Geef de brede-schoolgedachte in Rijnwoude vorm in concrete samenwerkingsverbanden.

Actiepunten:

1. Nadat in het voorjaar van 2007 de gemeentelijke visie, uitgangspunten en projectorganisatie is uitgewerkt, worden er intentieovereenkomsten getekend;
2. Maak een plan van aanpak per kern en werk dit uit, niet alleen met de partners die onderdak krijgen in het gebouw, maar ook met sportverenigingen, cultuur,- muziek,- dans,- en toneelverenigingen in het kader van naschoolse opvang
3. Neem in de Brede School gedachte ook het concept mee van 'de veilige schoolomgeving': niet alleen fysiek (huislijke geweld) maar ook sociaal (pestgedrag) en emotioneel (huiselijk geweld). Ga na wat de gemeente (naast aansluiten bij regionaal beleid) zelf kan doen, waar de mogelijkheden liggen in het kader van voorlichting en advies.

3.4. Actief in Rijnwoude: participatie en vrije tijd

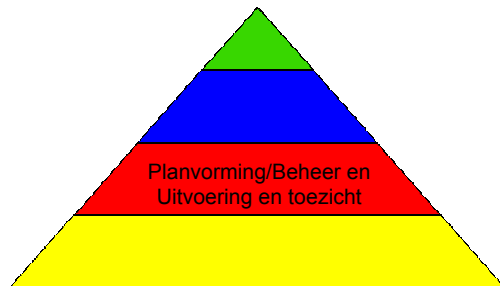
Het welzijnsbeleid in Rijnwoude geeft aan dat het de bedoeling is om te komen tot een samenhangend beleid. De vertaling hiervan is terug te vinden in de Toekomstvisie Welzijn: de

gemeente wil in samenspraak met verenigingen, instellingen, bewoners- en belangenorganisaties, de beleidsdoelen voorbereiden en realiseren.

Aandachtspunt: vergroten aandacht voor activiteiten met betrekking tot het thema vrije tijd

Aanbeveling 4

Maak bij het opstellen van nieuwe beleidsdocumenten en / of notities in het kader van participatie en vrije tijd de koppeling met het jeugdbeleid en welzijnsbeleid.

Actiepunten:

1. Evalueer de nota Speelplekken en formuleer nieuw beleid. Denk aan samenhang tussen leeftijdsgroepen (betrokkenheid van verschillende generaties). Versterk sociale cohesie (wijken, dorpen, buurthuizen, pleinen) ga onderlinge tegenstellingen en vooroordelen tussen (leeftijds)groepen tegen. Bijv het project "De Buurt voor Alle Leertijden";
2. Stel een sportnotitie op met specifieke aandacht voor de sociale component en vrije tijdsbesteding ter voorkoming van criminaliteit en het tegengaan van overgewicht;
3. Leg de link tussen jeugdbeleid, vrijwilligersbeleid, sportbeleid en het preventief (jeugd)gezondheidsbeleid in de vorm van het ontwikkelen van preventieve activiteiten op het gebied van gezond bewegen, gezond eten en verslavingszorg;

Aandachtspunt: vergroten aandacht voor participatie jongeren

Aanbeveling 5

Betrek jongeren in de ontwikkeling en uitvoering van beleid.

Actiepunten:

1. Schrijf een korte notitie "visie en uitgangspunten participatie jongeren".
2. Inventariseer in overleg met de jongeren de behoefte en de mogelijkheden voor informatie betreffende zaken die de jongeren bezighouden (bijv. een jongerenloket gekoppeld aan het Wmo – loket of een jongerenplatform, of een jongerenwebsite gekoppeld aan de gemeentelijke website);
3. Faciliteren van initiatieven waarbij in samenspraak met het sociaal cultureel werk (SCW), bewoners en jongeren de participatie / sociale cohesie wordt bevorderd.

Aandachtspunt: Jeugd- en jongerenwerk

Een uitbreiding van gericht jeugd- en jongerenwerk is vanuit vele optieken eigenlijk noodzakelijk. Als belangrijkste argument wordt gegeven dat er met de huidige (vrijwillige) bezetting niet aan alle vraag op het terrein van jeugd- en jongerenwerk kan worden voldaan. Met name in het kader van 'preventief' contacten leggen is investeren in de jongere leeftijdscategorie **en** hun ouders erg belangrijk. Maar daarnaast ook het aanbieden van activiteiten voor die leeftijdscategorie die moeilijk bereikbaar is en overlast veroorzaakt zoals de jongeren ontmoetingplekken (JOP's). Ook kan het sociaal cultureel werk (SCW) een belangrijke rol spelen bij toeleiding naar werk in de vorm van het begeleiden bij maatschappelijk stages en nog belangrijker: de aansluiting bij hulpverlening.

Het werven en begeleiden van de vrijwilligers is een aspect dat tevens meer aandacht verdient. Voldoende uren voor de sectie SCW speelt hierin een belangrijke rol.

Het is van groot belang dat in elke kern de sociale cohesie tussen de verschillende leeftijdsgroepen wordt versterkt. Alleen dán kunnen onderlinge tegenstellingen en vooroordelen worden weggenomen. Er zijn diverse landelijke projecten voor verschillende generaties: komen met elkaar in contact, bieden elkaar praktische steun, gaan een dialoog aan over onderlinge conflicten, gezamenlijke belangen. Voor het aanpakken van conflicten tussen jongeren en ouderen, voor de aanpak van knelpunten op het gebied van onbegrip en afnemend respect bij jongeren voor ouderen en angst, toenemende intolerantie en ergernis bij ouderen voor jongeren, een aanpak die jongeren en ouderen helpt om met elkaar in contact te komen. Ook hierbij kan het SCW (het 'oude' opbouwwerk) een belangrijke rol vervullen.

Daarnaast kan de jongere een rol vervullen in de civil – society in het kader van de Wmo.

Aanbeveling 6

Onderzoek de inzet en eventuele uitbreiding van de formatie Jeugd en Jongerenwerk

Actiepunten:

1. Breng specifieke knelpunten en wensen van de diverse leeftijdsgroepen nader in beeld: praat niet over jongeren, maar met de jongeren;
2. Inventariseren van de mogelijkheden voor het begeleiden door SCW bij de toeleiding naar werk en het begeleiden bij maatschappelijke stages;
3. Kijk welke rol de jongere kan vervullen in de civil society in het kader van de Wmo: te denken aan vrijwilligerswerk / bestuursfunctie in bijvoorbeeld het jeugd en jongerenwerk, in de sport of als vrijwilliger / mantelzorger;
4. Onderzoek financiële mogelijkheden uitbreiding jeugd en jongerenwerk

3.5. Het voeren van regie

Om bovenstaande tot uitvoering te kunnen brengen is een bezinning op de gemeentelijke organisatie en het voeren van regie van belang. Derhalve zijn onderstaande aanbevelingen aangebracht die meer inhoud moeten geven aan het begrip regie.

Aandachtspunt: interne regie voering

In het kader van de herijking van het jeugdbeleid is ook ambtelijk aangedrongen op een 'zo integraal mogelijke nota'. Dit wordt in het kader van de invulling van de regievoering en overlegstructuur vertaald in de aanbeveling om over te gaan tot het instellen van een ambtelijke klankbordgroep jeugd en onderwijs.

De kern van dit team wordt gevormd door de beleidsambtenaren jeugd, onderwijs en zorg. Daarnaast zullen evt. vanuit andere afdelingen medewerkers gevraagd worden (al dan niet incidenteel) deel te nemen. Te denken valt aan de beleidsterreinen veiligheid, ruimtelijke ordening, sociale zaken etc.

Doel van de klankbordgroep is om intern af te stemmen, elkaar te consulteren en informatie uit te wisselen. De spil in de klankbordgroep is een beleidsambtenaar jeugd- en onderwijsbeleid met specifiek voor het jeugdbeleid coördinerende taken. Deze medewerker is, naast verantwoordelijkheden met betrekking tot de interne organisatie, tevens het aanspreekpunt voor de externe organisaties. In die hoedanigheid is deze beleidsmedewerker tevens betrokken bij het interactief vormgeven met externe partners van de lokale agenda jeugd en onderwijs.

Aanbeveling 7

Het instellen van een interne klankbordgroep jeugd en onderwijs.

Actiepunten:

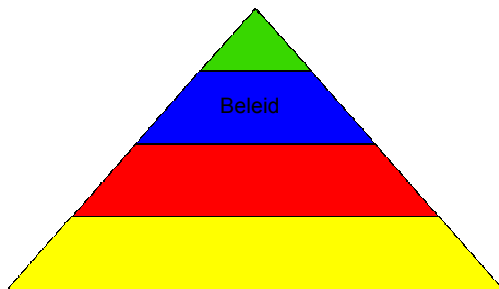
1. Stel een actieplan op en wijs een beleidsambtenaar jeugd- en onderwijs als trekker aan en geef deze coördinerende taken;
2. Stem af met andere beleidsafdelingen.

Aandachtspunt: externe regie voering

Het opstellen van een 'lokaal educatieve agenda' kan een goed middel zijn om structurele invulling en sturing te geven aan de gezamenlijke opdracht van gemeente, scholen en instellingen. Om inzichtelijk te maken op welke beleidsthema's de gemeente en scholen en instellingen elkaar ontmoeten en elkaar nodig hebben is een beleidsoverzicht ontwikkeld (zie ook bijlage in de notitie 'achtergrondinformatie'). De nieuwe bestuurlijke relatie dient zodanig ingericht te zijn dat de partners elkaar inspireren en in wisselwerking kunnen opereren. Maar zij moeten elkaar ook wederzijds aan de afspraken kunnen houden. Wederzijdse, horizontale, verantwoording over het nakomen van afspraken en behalen van doelen, zonder dat hier een wettelijke verplichting toe bestaat, is hierbij een redelijk nieuw begrip. En is ook één van de wettelijke eisen in het onderwijsachterstanden beleid. Het is belangrijk om afspraken hierover op te nemen in een aangepast convenant.

Aanbeveling 8

Het opstellen van een lokaal educatieve agenda als instrument voor het jeugd- en onderwijsbeleid.

Actiepunten:

1. Stel een lokaal educatieve agenda op.

Samenvatting aanbevelingen: gerangschikt op visie, beleid en uitvoering

- Integrale visie (blz 6)
- Visie
 - 3 Geef de brede-schoolgedachte in Rijnwoude vorm in concrete samenwerkingsverbanden
- Beleid
 - 1 Structurele ondersteuning cq. deskundigheidsbevordering met betrekking tot het observeren en signaleren op alle voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs.
 - 5 Betrek jongeren in de ontwikkeling en uitvoering van beleid.
 - 8 Het opstellen van een lokaal educatieve agenda als instrument voor het jeugd- en onderwijsbeleid.
- Uitvoering
 - 2 Optimaliseer de overdracht van voorschoolse voorzieningen naar de basisscholen en vervolgens naar het voortgezet onderwijs.
 - 4 Maak bij het opstellen van nieuwe beleidsdocumenten en / of notities in het kader van participatie en vrije tijd de koppeling met het jeugdbeleid en welzijnsbeleid.
 - 6 Onderzoek de inzet en eventuele uitbreiding van de formatie Jeugd en Jongerenwerk.
 - 7 Het instellen van een interne klankbordgroep jeugd en onderwijs.

BIJLAGE 1 Geraadpleegde documenten

- *Jaarverslag leerplicht schooljaar 2004 –2005*
- *Jaarverslag Coördinatieteam Voortijdig Schoolverlaten 2005-2006. december 2006*
- *JSO expertisecentrum. Centra voor jeugd en gezin. Een verkenning naar mogelijkheden voor het opzetten van Centra voor Jeugd en gezin (CJG) in de Rijnstreek. November 2006*
- *Gemeente Rijnwoude. Een ideale speelruimte. Jeugdbeleid Rijnwoude 2001 –2004. december 2000*
- *Gemeente Rijnwoude. Uitwerkingsdocument Toekomstvisie Welzijn Rijnwoude 2020. Augustus 2006*
- *Gemeente Rijnwoude. Levensloopbestendig welzijn in de Tuin van de Randstad. Toekomstvisie Welzijn Rijnwoude 2020. September 2006*
- *Gemeente Rijnwoude. Rijnwoude Veiliger....leefbaarder!!!. Actieprogramma integrale veiligheid Rijnwoude 2005 / 2006. Mei 2005.*
- *Gemeente Rijnwoude. Projectmatig werken Rijnwoude. November 2006*
- *Gemeente Rijnwoude. Instructie voor de leerplichtambtenaar Gemeente Rijnwoude. Januari 1996*
- *Gemeente Rijnwoude. Collegevoorstel 27 november 2006: Uitkering Rsu-jgz en preventief jeugdbeleid 2007. November 2006*
- *Gemeente Rijnwoude. Collegevoorstel 14 november 2006: Besteding extra middelen (Motie Verhagen) preventief jeugdbeleid 2006. November 2006*
- *Gemeente Rijnwoude. Evaluatie notitie speelplekken Gemeente Rijnwoude. Juni 2001*
- *GGD Zuid Holland Noord. Nota lokaal gezondheidsbeleid, Gemeente Rijnwoude 2003 – 2007. April 2003*
- *GGD Holland Midden (voorheen GGD ZHN). Projectplan zorgnetwerken 0-18 jaar Zuid Holland Noord. Oktober 2006*
- *Hermans, hoogleraar opvoedingsondersteuning UvA. Op weg naar een volwassen jeugdbeleid', Lezing voor de conferentie Operatie Jong. 2005*
- *Nieuwsbrief VNG kenmerk SEZ/U200601717. Jeugdbeleid. 20 oktober 2006*
- *Nieuwsbrief VNG kenmerk 31102006. Scholingstraject VVE bekend! Oktober 2006*
- *Nieuwsbrief VNG kenmerk 01112006. Opvoedingsondersteuning voor vijefentwintigduizend gezinnen. November 2006*
- *NIZW. Prinsen en Oudhof. Centrum voor Jeugd en Gezin: ontwikkelingen in het kort. November 2006*
- *Provincie Zuid Holland. Reader Jeugd ; Zegen of zorg? Hulp of Hype? December 2006*
- *Provincie Zuid Holland. Bredeschoolontwikkeling 2006 – 2008. November 2005*
- *Provincie Zuid Holland. Actieplan Rijnstreek 2006 ter uitwerking van het convenant "aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg 2004 – 2007. Februari 2006*
- *Projectbureau Operatie Jong. Sturingsadvies deel 2 Koersen op het kind; kompas voor het nieuwe kabinet. November 2006*
- *Provincie Zuid Holland. Kansen voor jongeren, ontwerp uitvoeringsprogramma jeugd 2007. Augustus 2007*
- *Thuiszorg Groot Rijnland. Jaarrapportage 2005 Gemeente Rijnwoude. Maart 2006*
- *Thuiszorg Groot Rijnland. Jaarverslag Opvoedbureaus regio Rijnstreek 2005*
- *Thuiszorg Groot Rijnland. Voorstellen JGZ 0 – 19 jaar ten behoeve van de Motie Verhagen. Maart 2006*
- *VNG i.o.v. Sardes, Kernbeleid Jeugd, handreiking voor het ontwikkelen van integraal jeugdbeleid. November 1998*
- *VNG en Oberon. De lokale educatieve agenda, een handreiking lokaal onderwijsbeleid voor gemeenten. 2006*

Bijlage 2 Lijst van afkortingen

AmvB	Algemene maatregel van Bestuur
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CTVS	Coördinatieteam Voortijdig Schoolverlaten
CWI	Centrum voor werk en inkomen
EKD	Elektronisch kinddossier
GGD	Gemeentelijke geneeskundige dienst
GOA	Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid
IB	Intern Begeleider
JOP	Jongeren OntmoetingsPlek
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JPT	Jeugd Preventie Team
JSO	Experticeentrum voor Jeugd, Samenleving en Opvoeding
OA	Onderwijs achterstandenbeleid
OCenW	ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
RDOG HM	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Holland Midden
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
SBD	School Begeleidings Dienst
SCW	Sociaal Cultureel Werk
STGR	Stichting Thuiszorg Groot Rijnland
SWV-WSNS	Samenwerkingsverband Weer samen naar school
Voorschools	De kinderopvang en de peuterspeelzaal
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VVE	Voorschoolse en vroegschoolse educatie
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WPO	Wet primair onderwijs
WWB	Wet werk en bijstand
ZAT	Zorg AdviesTeam